

ELÄINLÄÄKÄRIPALVELUJA KOSKEVAN LAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMINEN TYÖRYHMÄTYÖNÄ – ASIAKASMAKSUJA JA NIIDEN PERINTÄÄ KOSKEVAT RATKAISUVAIHTOEHDOT

ALUKSI

Tämä taustamuistio on laadittu työryhmätyötä varten. Muistiossa käsitellään kahta vaihtoehtoista tapaa rakentaa asiakasmaksujen perimiseen liittyvä uuden eläinlääkintähuoltolain sääntely. Molemmat vaihtoehdot rakentuisivat sen alustavan järjestämismallin mukaisesti koskevan ehdotuksen varaan, joka on hahmoteltu kokousta varten laaditun lakiluonnoksen 3 luvun säännöksiin ja siirtymäsäännöksiin ja jonka tarkoituksena on ratkaista lakiin liittyvä kilpailuneutraliteettia koskeva ongelma (ks. tästä ehdotuksesta erillinen muistio). Ko. ehdotuksen mukaan julkinen järjestämismallin määrittelyyn uudella tavalla. Siihen kuulumattomat palvelut, jos niitä ylipäätään järjestetään, tulisi eriyttää kirjanpidollisesti ja hinnoitella markkinaperusteisesti ja niiden järjestämisen osalta säädettäisiin poikkeus kuntalain yhtiöittämisvelvollisuudesta. Muutoksen voimaantuloon tarvittaisiin jonkin verran siirtymäaikaa.

Asiakasmaksuja koskevat vaihtoehtoiset mallit ovat:

- A. kunnaneläinlääkäreiden palkkionperimisjärjestelmän säilyttäminen
- B. kunnaneläinlääkäreiden kokonaispalkkaukseen siirtyminen

A. PALKKIOJÄRJESTELMÄN SÄILYTTÄMINEN

Olisi mahdollista, että kunnaneläinlääkäreiden nykyinen palkkionperimisjärjestelmä säilytettäisiin lakisääteiseen järjestämismallin mukaisesti kuuluvien eläinlääkäripalvelujen osalta. Tämän lisäksi kunta perisi ns. klinikkamaksut vastaanottoiloihin ja sen avustavaan henkilökuntaan liittyvistä kustannuksista.

Siltä osin kuin kunta järjestäisi muita kuin lakisääteiseen järjestämismallin mukaisia eläinlääkäripalveluja, voisi ratkaisu olla jompikumpi alla olevista:

- 1) Kunnaneläinlääkäri perisi palvelusta virkaehtosopimuksen mukaisen palkkion, minkä lisäksi kunta perisi klinikkamaksun sijasta summan, joka vastaisi mm. eläinlääkärin peruspalkan, päivystyskorvauksen ja muiden kustannusten muodossa muihin kuin lakisääteisiin palveluihin suunnattua julkista tukea ja sisältäisi lisäksi tuottovaatimuksen. Markkinaperusteisen hinnoittelun ja palkkiojärjestelmän yhdistämiseen liittyy haasteita. "Lisämaksun" määrittely ei ole helppoa varsinkaan silloin, kun samalla käynnillä tarjotaan sekä lakisääteistä että markkinaperusteisesti hinnoiteltavaa palvelua, ja joka tapauksessa edellyttää tarkkaa työajan käytön kirjanpitoa. Maksu pitäisi periä myös pitopaikkakäyntien yhteydessä annettavista muista kuin lakisääteisistä palveluista, joita klinikkamaksu ei tällä hetkellä koske, jos tällaisia palveluja tarjottaisiin esim. hevosille.
- 2) Ainoastaan kunta perisi palveluista maksut, joiden suuruus määriteltäisiin markkinaperusteisesti. Tämä edellyttäisi käytännössä kunnaneläinlääkäreiden palkkausjärjestelmän uudistamista siten, että kunnaneläinlääkärin kunnalta saamassa palkassa voitaisiin ottaa huomioon järjestämismallin ulkopuolelle jäävien palvelujen tuotanto. Koska muihin kuin lakisääteisiin palveluihin liittyvät tehtävät voisivat huomattavasti vaihdella eläinlääkäristä riippuen, muutosta ei olisi mahdollista toteuttaa ainoastaan peruspalkan tasoa tasaisesti nostamalla, vaan vaadittaisiin seurantaa ja raportointia eri työtehtävien välillä sekä toimenpidekohtaista palkanmaksun kohdentamista. Tähänkin malliin liittyy haasteita kustannusten erittelyä koskien.

Kunnan järjestämistä vastuun uudelleenmuotoilun myötä markkinaperusteisesti hinnoiteltavien palvelujen osuus kunnissa tarjottavien eläinlääkäripalvelujen kokonaisuudesta olisi todennäköisesti vähäinen (sisältäen esim. pieneläinten erikoistasoisia eläinlääkäripalveluja kuten leikkauksia ja kuvantamispalveluja) ja on hyvin mahdollista, ettei suuri osa kunnista vaihtoehdossa hallinnollisen taakan takia kokisi perustelluksi järjestää kirjanpidollisesti eriteltäviä markkinaperusteisesti hinnoiteltavia palveluja. Tämä vähentäisi jonkin verran järjestelmän joustavuutta, mutta ei kuitenkaan uhkaisi järjestelmän perustavaa laatua olevia osia. (Järjestämistä vastuun ulkopuolelle jäävien palvelujen rooli ja merkitys riippuvat kuitenkin siitä, miten järjestämistä vastuuseen kuuluvien palvelujen luettelo tarkalleen ottaen muotoiltaisiin.)

Toisaalta kunnissa voitaisiin kokea tarpeelliseksi järjestää järjestämistä vastuun ulkopuolelle jääviä palveluja, mutta hallinnollisen taakan takia ei haluttaisi järjestää niitä omana toimintana. Tämä merkitsisi, että kunnissa yhä enemmän siirryttäisiin käyttämään ostopalveluja niillä alueilla, joilla se on mahdollista, tai että kaikki kunnan järjestämät palvelut yhtiöitettäisiin.

Sekä ostopalvelujen käyttö että yhtiöittäminen voivat johtaa asiakashintojen nousuun, koska kunnallista eläinlääkäritaksaa ei sovelleta ostopalveluihin eikä myöskään kunnan yhtiöissä tuotettaviin palveluihin. Tämän vuoksi tähän vaihtoehtoon olisi tarkoituksenmukaista kytkeä sääntely, jolla ostopalveluista perittävät asiakashinnat saatettaisiin kunnaneläinlääkäritaksan mukaisten hintojen ja ns. klinikkamaksujen yhteismääriä suurin piirtein vastaaviksi. Muutoin laajamittainen yhtiöittäminen voisi tehdä tyhjäksi tavoitteen turvata yleistä taloudellista etua koskevien, eläinten terveyden ja hyvinvoinnin kannalta tärkeiden palvelujen yhdenvertaista saatavuutta ja kohtuullista hintatasoa. Tuotantoeläimille tarjottavien palvelujen yhtiöittäminen voisi ilman tällaista sääntelyä johtaa merkittäviin hinnannousuihin johtuen siitä, että julkisen tuen osuus on näiden palvelujen osalta pitkistä etäisyyksistä johtuen lemmikkieläinpalveluja huomattavasti suurempi.

Jos palkkioiden periminen säilyisi pääsääntönä, muutoksella ei itsessään todennäköisesti olisi vaikutusta työaikainsäädännön soveltamiseen kunnaneläinlääkäreihin. Vaihtoehtoon ei myöskään kytkeytyisi samanlaisia virkojen tarpeeseen liittyviä muutoksia kuin jäljempänä kuvatussa kokonaispalkkaukseen perustuvassa vaihtoehdossa. Toisaalta jos eläinlääkäripalvelujen yhtiöittäminen yleistyisi, praktikkoeläinlääkärivirkojen määrä vähenisi, mikä heikentäisi kunnaneläinlääkärijärjestelmän taustalla olevaa tavoitetta turvata myös virkatehtävien hoitoa. Virkatehtäviä ei voida hoitaa kunnan yhtiöistä käsin.

Vaihtoehdossa eläinlääkäripalvelujen rahoituksen läpinäkyvyys ei kaikilta osin helpottuisi, vaan päinvastoin maksuihin ja/tai palkkaus- ja palkkiojärjestelmään tulisi uusi lisäelementti. Lisäksi vaihtoehdossa lakisääteisen palvelun asiakashinnoista päättäminen jäisi edelleen pääosin työmarkkinaneuvottelujen varaan. Asiakkaat ja niitä edustavat tahot eivät ole edustettuina näissä neuvotteluissa.

Lakisääteisten peruspalvelujen osalta matkustuskustannusten korvauksista ei myöskään päästäisi vaihtoehdossa suoraan eroon, mikä on kokonaispalkkaukseen perustuvaan malliin verrattuna puute tuen tasapuolisen jakautumisen sekä sen määrän seurannan ja läpinäkyvyyden kannalta. Koska matkasubventiot ovat olennaisia julkisen palvelun hinnoittelun kohtuullisuuden näkökulmasta, mutta ongelmallisia valtiontukisääntöjen näkökulmasta, olisi tässä vaihtoehdossa syytä säätää matkasubventioista nykyistä täsmällisemmin. Tämä voitaisiin tehdä esim. siten, että "eläinlääkäripalvelujen kustannuksiin osallistumisen" sijasta säädettäisiin siitä, että kunnaneläinlääkäri perii palkkioon sisältyvästä käyntipalkkiosta ja matkakustannusten korvauksesta eläimen omistajalta tai haltijalta vain tietyn osuuden, joka perustuisi kunnan päätökseen sekä etäisyyksien huomioon ottamiseen/niistä johtuvien erojen tasaamiseen. Kunnaneläinlääkäri perisi kunnalta sen osuuden, jota asiakkaalta ei voida periä.

Kunnaneläinlääkäreiden rekrytointiin liittyy molemmista vaihtoehdoissa riskejä, jotka tosin johtuvat eri syistä. Selvitysten mukaan nuoret ikäluokat arvostavat suurta palkkaa enemmän työelämän säännöllisyyttä sekä mahdollisuuksia työn ja vapaa-ajan yhteensovittamiseen. Toisaalta myös joustavuus ja vapaus ovat osalle nuorista tärkeitä. Suomen Eläinlääkäriiliiton tekemään kyselyyn vastanneista vain noin 23 prosenttia ilmoittaa palautuvansa kunnaneläinlääkäriin työn aiheuttamasta kuormituksesta työpäivän jälkeen hyvin. Lähes puolet vastaa josta kokee kohtuullisia ja jotkut jopa vakavia työstressin tai työuupumuksen oireita kuten unongelmia tai toistuvaa väsymyksen tunnetta ilman selkeää syytä. Nykyisin nähdään kasvavana suuntauksena se, että praktikkoeläinlääkärit haluavat hoitaa virkaansa vain osa-aikaisena muista lakiin perustuvista (esim. vanhempainvapaasta) syistä. Se, että tämä vaihtoehto ei ainakaan automaattisesti merkitsisi sitä, että praktikkoeläinlääkärit

siirtäisivät työaikalain piiriin, voisi jatkossa vähentää nuorten eläinlääkäreiden kiinnostusta kunnaneläinlääkärin virkoja kohtaan. Toisaalta osa eläinlääkäreistä arvostaa mahdollisuutta suureen työmäärään ja korkeaan ansiotasoon.

Jos kunnat laajalti luopuisivat korkeatasoisempien/vaativampien lemmikkieläimille tarjottavien palvelujen järjestämisestä sillä perusteella, että näiden markkinaperusteinen hinnoittelu yhdistettynä nykyisenkaltaiseen palkkionperimisjärjestelmään monimutkaistaisi palvelujen tuottamista, voisi virkojen houkuttelevuus osin vähentyä virkatehtävien sisällön ja ansaintamahdollisuuksien muutosten myötä.

Vaihtoehtoon liittyy myös riski siitä, että työaikalain tulkinnaissa kaikesta huolimatta päädytään työaika-autonomian rajallisuudesta johtuen siihen, että kunnaneläinlääkäreiden säännöllinen työaikalainsäädännön mukainen työaika pitää määritellä. Tämä voisi johtaa hallitsemattomaan muutokseen, jossa yhdistyisivät kokonaispalkkaukseen perustuvan mallin ja nyt kuvattavan vaihtoehdon riskejä.

Tähän vaihtoehtoon, samoin kuin kokonaispalkkausta koskevaan vaihtoehtoon liittyvät maksuja ja palkkioita koskevat säännökset olisi mahdollista esittää tuleviksi voimaan pidemmällä siirtymäajalla kuin järjestämisvastuuta koskevat uudet perussäännökset, esim. siten, että voimaantulo olisi kytketty hyvinvointialueelle siirtymisen ehdotettuun ajankohtaan eli vuoteen 2026. Tänä siirtymäaikana sovellettaisiin järjestämisvastuuseen kuuluvien palvelujen osalta nykyisen lain maksu- ja palkkiosäännöksiä (sekä järjestämisvastuun ulkopuolelle jäävien palvelujen osalta markkinaperusteista hinnoittelua sen jälkeen, kun tähän liittyvä siirtymäaika päättyisi).

B. SIIRTYMINEN KUNNANELÄINLÄÄKÄREIDEN KOKONAI SPALKKAUKSEEN

Toinen vaihtoehto asiakasmaksujen perimisen osalta olisi, että kunta perisi eläinlääkäripalveluista kaikki asiakasmaksut. Tämä tarkoittaisi nykyisestä palkkiojärjestelmästä luopumista. Käytännössä ratkaisu merkitsisi sitä, että työmarkkinaosapuolten tulisi neuvotella uusi kokonaispalkkaukseen perustuva palkkausratkaisu.

Verovarilla tuotettaviin eläinlääkäripalveluihin liittyvien rahavirtojen kulkeminen kunnan kautta yksinkertaistaisi järjestelmää huomattavasti, lisäksi sen läpinäkyvyyttä ja helpottaisi yleistä taloudellista etua koskeviin palveluihin liittyvän ns. ylikompensaatiokiellon noudattamisen varmistamista ja todistamista. Se myös osaltaan parantaisi järjestelmän uskottavuutta. Yksityiset palveluntuottajat ovat katsoneet praktikkoeläinlääkärieläinlääkäreiden nykyisen ansaintajärjestelmän joissakin tapauksissa motivoivan näitä kilpailemaan yksityisen sektorin kanssa parhaiten tuloja tuottavista potilaista tavalla, joka on ristiriidassa julkisen yleishyödyllisen palvelutehtävän perimmäisen tarkoituksen kanssa.

Kokonaispalkkaukseen perustuva malli mahdollistaisi se, että julkisessa palvelujärjestelmässä voitaisiin ilman samanlaista hallinnollista taakkaa, jota liittyy malliin A, tarjota rinnakkain lakisääteisiä verovaroin tuettuja palveluja ja markkinaperusteisella hinnalla tuotettavia muita eläinlääkäripalveluja. Tosin markkinaperusteisen hinnan määrittely itsessään sekä maksujen periminen kunnalle aiheuttaisi nykytilanteeseen verrattuna uudenlaista hallinnollista taakkaa.

Kokonaispalkkaukseen siirtyminen mahdollistaisi myös sen, että julkisten palvelujen asiakashinnat tulisivat kaikilta osin poliittisen päätöksenteon piiriin. Kunnallisten julkisoikeudellisten palvelujen hinnoista määrätään tavallisesti kuntien taksapäätöksillä, mutta olisi myös mahdollista, että palvelujen enimmäishinnoista säädettäisiin asetuksella (vrt. julkinen terveydenhuolto). Tätä kautta voitaisiin lisätä asiakkaiden yhdenmukaista kohtelua sekä varmistaa järjestelmän tavoitteiden näkökulmasta tärkeiden palvelujen kohtuullinen hintataso. Kokonaispalkkauksen myötä myös kunnan ostopalveluista perittävät hinnat olisi helpommin mahdollista saada samalle tasolle kuin kunnan omasta tuotannosta perittävät hinnat (ks. tähän liittyvät tarpeen A-vaihtoehtoa koskevassa jaksossa).

Koska työaikalain tulkintoihin ovat kunnaneläinlääkäreiden osalta keskeisesti vaikuttaneet paitsi työn liikkuvuus myös kunnaneläinlääkäreiden poikkeukselliseen asemaan sisältyvät, yrittäjäasemaan viittaavat elementit, kokonaispalkkaukseen siirtyminen merkitsisi hyvin todennäköisesti myös työaikalain soveltamisen aloittamista ja säännöllisen työajan määrittämistä kunnaneläinlääkäreille.

Säännönmukaisen työajan määrittely merkitsisi muutosta kunnaneläinlääkäreiden työn luonteeseen ja virkojen tarpeeseen, mihin liittyisi uudenlaisia virkojen houkuttelevuuteen ja järjestelmän kustannuksiin liittyviä muutoksia ja epävarmuustekijöitä. Virkojen tarpeeseen liittyvät muutokset johtuvat siitä, että kunnaneläinlääkäreiden tosiasiallinen työsidonnaisuus on tällä hetkellä suurta. Tähän vaikuttaa erityisesti päivystysvelvollisuus. Suomen Eläinlääkäriliiton kunnaneläinlääkäreille tekemän kyselyn mukaan valtaosa kunnaneläinlääkäreistä piti potilasmäärää sinänsä sopivana. Noin 11 prosenttia koki, että potilaita oli liikaa ja noin 8 prosenttia katsoi, että potilaita oli liian vähän.

Työajan määrittely merkitsisi käytännössä kunnaneläinlääkäreiden keskimääräisten ansiotulojen jonkinasteista laskua, jonka suuruus riippuisi tulevasta työmarkkinaratkaisusta. Lisäksi se nostaisi jonkin verran julkisen eläinlääkäripalvelujen järjestämisen kustannuksia sekä voisi aiheuttaa virantäyttöihin liittyviä haasteita joillakin alueilla. Toisaalta lisääntyvä trendi on ollut se, että osa praktikoeläinlääkäreistä on halunnut työkuorman vuoksi hoitaa virkaansa vain osa-aikaisena muista kuin lakiin perustuvista (esim. vanhempainvapaa) syistä. Työajan määrittely auttaisi hillitsemään tätä kehitystä ja sitä kautta hieman tasoittaisi virkoihin ja kustannuksiin liittyvää läisäyspainetta.

Vaikutusta uudenlaisten virkojen houkuttelevuuteen on vaikea arvioida, koska osa eläinlääkäreistä arvostaa enemmän palkkaa ja osa vapaa-aikaa. Erityisesti nuoret eläinlääkärit ja eläkeikää lähestyvät eläinlääkärit valitsevat usein mieluummin yksityisenä toimimisen runsaiden päivystysten välttämiseksi. Kokonaispalkkaukseen ja työaikalain noudattamiseen siirtyminen voisi lisätä praktikkokunnaneläinlääkärivirkojen houkuttelevuutta pitkällä tähtäimellä, vaikka se lyhyellä tähtäimellä voisi johtaa irtisanoutumisiin joidenkin eläinlääkärien kohdalla.

Alustavat arviot työaikalainsäädännön noudattamisen vaikutuksesta virkojen määrän nostotarpeeseen vaihtelevat n. 0–30 prosentin välillä riippuen siitä, miten varallaoloa lasketaan työaikaan, paljonko päivystysaikana on aktiivista työtä ja montako virkaa päivystyspiirissä jo on. Jos eläinlääkintähuolto siirretään hyvinvointialueiden hoidettaviksi, pienistä päivystyspiireistä aiheutuvat suurimmat virkojen lisäystarpeet poistuvat, mutta tehostamista voidaan kuitenkin tehdä vain rajoitetusti, jotta päivystävä eläinlääkäri ei olisi liian kaukana. Liitteessä 3 on kaksi alustavaa teoreettista laskelmaa virkojen lisäystarpeesta.

Vaihtoehdossa asiakasmaksujen perintää koskevien uusien säännösten voimaantulo olisi tarkoituksenmukaista ajoittaa siirtymäsäännösten avulla vuoteen 2026, jolloin ympäristöterveydenhuolto parlamentaarisen työryhmän ehdotuksen mukaisesti siirtyisi hyvinvointialueille. Tällä vältettäisiin se ylimääräinen hallinnollinen taakka, jota aiheutuisi, jos vaihtoehdon mukainen mittava muutos tulisi toteutettavaksi ensin kunnissa hyvin lyhyttä ajanjaksoa varten.

Helsingin yliopistossa on tällä hetkellä 70 eläinlääkärikoulutuksen aloituspaikkaa/vuosi. Lisäksi Suomessa lailistetaan nykyisin vuosittain noin parikymmentä Baltian maissa tutkinnon suorittanutta, joista valtaosa on suomalaisia. On käyty alustavia keskusteluja Helsingin yliopistojen aloituspaikkojen nostamisesta, mutta asiasta tai siihen liittyvästä rahoituksesta ei ole vielä minkäänlaisia päätöksiä. Jos aloituspaikkojen määrän nosto toteutuisi, se turvaisi yhdessä ulkomailta tulevien eläinlääkäreiden määrän kanssa vaihtoehdosta aiheutuvaa eläinlääkäreiden lisätarvetta. Mitenkään varmaa ei kuitenkaan ole, että eläinlääkärit hakeutuisivat julkisiin virkoihin ja että vaihtoehdon mukainen muutos voisi tapahtua hallitusti.

LIITE

**Alustavat laskelmat kokonaispalkkaukseen ja työaikaan siirtymisen vaikutuksesta praktikkokunnan-
eläinlääkärivirkojen tarpeeseen**

- HUOM. Kyseessä ovat työryhmän sihteeristössä tehdyt karkeat laskelmat, joiden pohjana on käytetty monenlaisia, eri lähteisiin perustuvia taustatietoja ja oletuksia. Siinä tapauksessa, että työryhmän työssä päädyttäisiin jatkovalmistelemaan B-vaihtoehtoa, tarvittaisiin tarkempaa vaikutusarviointia. Viime kädessä kokonaispalkkaukseen perustuvan B-vaihtoehdon todelliset vaikutukset riippuvat kuitenkin työmarkkinaratkaisusta.

Työaikalain mukaan säännöllinen työaika on enintään kahdeksan tuntia vuorokaudessa ja 40 tuntia viikossa. Työaikalain mukaan työnantaja ja työntekijä saavat sopia varallaolosta ja siitä maksettavasta korvauksesta. Varallaoloaika ei lueta työaikaan, ellei työntekijän ole oleskeltava työpaikalla tai sen välittömässä läheisyydessä. Varallaolo ei saa kohtuuttomasti haitata työntekijän vapaa-ajan käyttöä.

Työnantaja ja työntekijä saavat sopia vuorokautisen säännöllisen työajan pidentämisestä enintään kahdella tunnilla, jollei työssä sovellettavan työehtosopimuksen säännöllisestä työajasta sopimista koskevista määräyksistä muuta johdu. Viikoittaisen säännöllisen työajan tulee tällöin tasoittua enintään 40 tunniksi enintään neljän kuukauden ajanjakson aikana. Viikoittainen säännöllinen työaika saa olla enintään 48 tuntia. Työntekijän työaika ylityö mukaan lukien ei saa ylittää keskimäärin 48:aa tuntia viikossa neljän kuukauden ajanjakson aikana.

Praktikkokunnaneläinlääkäreiden tämänhetkinen työsidonnaisuus vaihtelee riippuen erityisesti siitä, kuinka monta eläinlääkärinä on päivystysrenkaassa eli kuinka usein eläinlääkärin kohdalle sattuu päivystysvuoro. Myös päiväaikaisen praktiikan kiireellisyys vaikuttaa työsidonnaisuuteen, mutta voidaan arvioida, että **kriittisenä tekijänä järjestelmässä on päivystysaikaisen työvoiman riittävyys**.

Virkaehtosopimuksen suosituksena on, ettei yhden eläinlääkärin kohdalle osu arki- tai viikonloppupäivystystä kuin **enintään joka viides päivystysvuoro**. Vähintään viiden eläinlääkärin päivystysrinkejä on valtaosa, Kuntatyönantajien pari vuotta sitten tekemän kyselyn mukaan n. 77 % päivystysringeistä (kyselyvastaukset kattoivat 83 % päivystysalueista). Tällä mitoituksella voidaan laskea teoreettisesti kunnaneläinlääkärin kokonaistyöajan vaihtelua sen mukaan, **kuinka suuri osa varallaolosta laskettaisiin aktiiviyöajaksi** (tämä riippuu työmarkkinaratkaisusta, eikä sitä voida lainvalmistelun yhteydessä ennakoida). Alla oleviin laskelmiin on otettu prosentit **25 ja 50**. Suomen Eläinlääkäriliiton v. 2020 tekemään jäsenkyselyyn vastanneilla praktikkoeläinlääkäreillä oli päivystysaikana keskimäärin 1,5 potilasta klo 16-22 välisenä aikana, keskimäärin 0,6 potilasta klo 22-06 välisenä aikana ja keskimäärin 0,4 potilasta klo 06-08 välisenä aikana.

Taulukossa on lisäksi laskettu vaadittava työaika siinä tapauksessa, että päivystysringissä olisi vain 4 eläinlääkärinä. Tällaisia rinkejä on kyselyvastausten perusteella n. 21 %. Lisäksi vastausten perusteella on yksi vain kolmen eläinlääkärin rinki.

	Jos 25 % päivystyksestä aktiiviyöaikaa	Jos 50 % päivystyksestä aktiiviyöaikaa	Jos 25 % päivystyksestä aktiiviyöaikaa	Jos 50 % päivystyksestä aktiiviyöaikaa
Päivystysrenkaassa olevien eläinlääkäreiden määrä	5 (VES:n suositus)	5 (VES:n suositus)	4	4
Kuukaudessa arki-työtunteja/eläinlääkäri (n. 40 x 4,33 vk)	173,2	173,2	173,2	173,2
Kuukaudessa arki-päivystystunteja/eläinlääkäri (arkipäivystysvuoro 16-tuntinen)	13,84	27,68	17,32	34,64
	joka viides vuoro = n. 3,46 (=4,33 x 4 : 5) x 16 h = päivystystä 55,36 h)		joka neljäs vuoro = n. 4,33 (=4,33 x 4 : 4) x 16 h = päivystystä 69,28 h)	
Kuukaudessa viikonloppupäivystystunteja/eläinlääkäri (päivystysvuoro on 64 h)	13,92	27,84	17,6	35,2
	(0,87 päivystysvuoroa = 55,68 h)		(1,1 päivystysvuoroa = 70,4 h)	
Päivystysvapaat tunteina/kk (2 vapaapäivää/viikonloppupäivystys sekä vapaapäivä joka toista arkipäivystysvuoroa kohden)	-27,76	-27,76	-34,92	-34,92
	(0,87 x 16 h + 1,73 x 8 h)		(1,1 x 16 h + 2,165 x 8 h)	
Kuukausityöaika yhteensä	173,2	200,96	173,2	208,12
Vuosityöaika	2078,4	2411,52	2078,4	2497,44
Vuosityöajan suhde työaikalain mukaiseen säännönmukaiseen vuosityöaikaan, joka 2080 h/vuosi. Lisäksi ylitöitä saa tehdä neljän kuukauden jaksolla enintään 48 tuntia.	Mahtuu työaikalain säännönmukaisen vuosityöajan puitteisiin	Ylittää työaikalain säännönmukaisen vuosityöajan, vastaa n. 15,9 prosentin lisäresurssitarvetta	Mahtuu työaikalain säännönmukaisen vuosityöajan puitteisiin	Ylittää työaikalain säännönmukaisen vuosityöajan, vastaa n. 20,1 prosentin lisäresurssitarvetta

Edellä esitetty laskelma johtaa yksinkertaistetusti siihen päätelmään, ettei lisätyövoiman tarvetta keskimäärin juurikaan synny vähintään viiden eläinlääkäriin päivystysringissä eikä myöskään neljän praktikon ringissä, jos

ratkaisuna olisi, että päivystyksestä 25 % katsottaisiin aktiiviyöajaksi. Jos aktiiviyöajaksi katsottaisiin 50 % päivystyksestä, lisätyövoimatarve olisi n. 16 prosenttia viiden päivystäjän ringissä. Jos työaikalain soveltamiseen siirryttäisiin samaan aikaan kuin hyvinvointialueille, ei tätä pienempiä rinkejä välttämättä olisi.

Alla on myös hieman toisella tavalla rakennettu teoreettinen laskelma, joka ei edeltävän laskelman tavoin lähde yksittäisen eläinlääkärin työajasta, vaan päivystysalueella tarvittavasta työmäärästä.

	Jos 40 h työviikko ja 25 % päivystyksestä työaikaa	Jos 40 h työviikko ja 50 % päivystyksestä työaikaa	Jos 48 h työviikko ja 50 % päivystyksestä työaikaa
Viikossa arkityötunteja	40	40	40
Virka-aikaan samanaikaisesti tarvittava henkilöstö:	4	4	4
Viikossa päivystystunteja (16 h x 4 + 64 h = 128 h)	32	64	64
Päivystyksessä tarvittava henkilömäärä	1	1	1
Päivystyspiirissä tarvittava viikkotyömäärä	192	224	224
Tarvittavat eläinlääkärit (Päivystyspiirin työmäärä : eläinlääkärin viikkotyöaika)	4,8	5,6	4,7
Sijaistustarve/htv (keskimäärin eläinlääkärillä 30 lomapäivää, 8 koulutuspäivää ja 4 sairauslomapäivää/vuosi, yht. 43 päivää vuosi)	n. 0,9	n. 1,1	n. 0,9

Laskelma on karkea, mutta se kuvaa edellä olevan laskelman tavoin sitä, että **vähintään viiden henkilön päivystyspiirissä työaikalain mukaisten järjestelyjen puitteissa saattaisi olla mahdollista päästä tilanteeseen, jossa eläinlääkäri työvoimaa ei ainakaan teoriassa tarvittaisi lisää, jos työmarkkinaosapuolten kesken päädyttäisiin ratkaisuun, jossa neljäsosa päivystysajasta luetaan työajaksi ja loput varalloksi.** Eläinlääkäreiden vuosilomista ja muista poissaoloista aiheutuva sijaistuksen ja esim. kesäsijaisten palkkaamisen tarve on olemassa jo tällä hetkellä, joten laskelmassa mainitusta sijaistustarpeen htv-määrästä vain pieni osa olisi lisäystä nykyiseen verrattuna.

Jos puolet päivystyksestä luettaisiin aktiiviyöajaksi, laskelman mukaista päivystyspiiriä kohden tarvittaisiin n. 0,6 htv:n lisäresurssi. Suomessa on n. 62 päivystyspiiriä, joten laskennallisesti tarvittaisiin silloin ainakin noin 37,2 htv:n lisäresurssi. Kunnan praktikkoeläinlääkärille maksaman peruspalkan ja päivystyskorvausten keskiarvo on n. 3 423 euroa kuukaudessa, mikä tekee vuodessa sivukuluineen noin 50 000 euroa vuodessa. **Mainittu htv-lisäys tarkoittaisi kunnille (tai jatkossa hyvinvointialueille) yhteensä vaajaan kahden miljoonan euron vuosittaisia lisäkustannuksia.** Käytännössä summa olisi kuitenkin todennäköisesti tätä suurempi, sillä lisätyövoima palkataan yleensä kokoaikaisiin eläinlääkäri virkoihin. Jos kaikki päivystyspiirit palkkaisivat uuden työntekijän, olisi lisäkustannus yhteensä reilut kolme miljoonaa euroa vuodessa.

Kuten edellä on todettu, kyseessä on alustava ja karkea laskelma. Suuri vaikutus mahdolliseen lisäresurssitarpeeseen on työmarkkinaratkaisun lisäksi sillä, miten eläinlääkäripalvelut hyvinvointialueilla organisoitaisiin. Kokonaispalkkaukseen siirtyminen merkitsisi myös sitä, että osa praktikkoeläinlääkäreiden nykyisin tekemästä

työstä (mm. laskutukseen, lääkevarastojen ylläpitoon jne. liittyen) voitaisiin keskittää ja siirtää osin avustavan henkilöstön tehtäväksi. Tämä voisi periaatteessa lisätä tehokkuutta ja tuoda säästöjä, mutta toisaalta esim. laskutuksen hoitamiseen uudella tavalla voi myös liittyä uudentyypistä byrokratiaa.